

ТУНДЖЕР ДЖЮДЖЕНОГЛУ

ЗАДЪНЕНА УЛИЦА (ÇIKMAZ SOKAK)

(превод Хюсеин Мевсим)

tcucenoglu@hotmail.com

cucenoglutuncer@gmail.com

www.tuncercucenoglu.com

Тунджер Джюдженоглу е роден през 1944 г. в Чорум. Завършва специалност Библиотекарство във Факултета по език, история и география на Анкарския университет. След като заема различни длъжности в държавния културно-просветен сектор, от 1983 г. се посвещава на свободно творческа практика. Дълги години е член на Драматургичния съвет към Генералната дирекция на Държавните театри на Република Турция, член на ПЕН, преподавател по драматургия в частна консерватория в Истанбул, колумнист в специализирани театрални издания. От 80-те г. на миналия век името на Джюдженоглу се налага като едно от водещите в турската драматургия, автор на повече от 25 пиеси, сред които „Задънена улица“, „Досие“, „Хеликоптер“, „Шапка“, „Посетителят“, „Бояджията“, „Зелената нощ“ (по едноименния роман на Решат Нури Гюнтекин), „Лавина“, преведени и поставени по сцените на десетки страни.

Тунджер Джюдженоглу в България:

„Матрешка“ (Силистренски театър „Сава Доброплодни“, 2002, режисьор Стефан Стайчев, превод Исмаил Бекир Аглаюл);

„Матрешка“ (под заглавие „Любов на бавни глътки“, Русенски театър „Сава Огнянов“, 2006, режисьор Венцислав Асенов, превод Исмаил Бекир Аглаюл);

„Лавина“ (ДКТ „Димитър Димов“ в Кърджали, 2008, режисьор Пламен Панев, превод Хюсеин Мевсим).

ЗАДЪНЕНА УЛИЦА

пиеса в две действия

В памет на Абди Ипекчи

Пиесата е удостоена с
Наградата «Абди Ипекчи» за принос в развитието на турско-гръцкото приятелство (1981),
Наградата «Авни Диллигил» за Най-добър драматург на годината (1986),
Награда за човешки права на Холандия (1987).

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА

ДЖЕЛИКА – около 30-годишна
СПАНОС – около 45-годишен
ЛИЛИКА – около 20-годишна

ОБСТАНОВКА

Просторна гостна. Отдясно е входната врата на гостната, а отляво – вратата за спалнята, която не се вижда. Точно отсреща са прозорците с плътно спуснати пердета. Кресла, библиотека, радио, касетофон, маса, газена печка, поставка за вестници, телефон. Диван, който може да се използва за легло.

ПЪРВО ДЕЙСТВИЕ

Преди вдигането на завесите по високоговорителите звучи мъжки глас.

МЪЖКИ ГЛАС. На 21 април 1967 г. в Гърция е извършен военен преврат. Ръководителят на преврата Пападопулос и сподвижниците му завземат властта. Парламентът е разпуснат и всички политически партии – забранени. Превратаджиите създават Национален комитет и за потушаването на евентуална съпротива и всяване на страх у недоволните, арестуват 30 хиляди души, сред които се намират писатели, артисти, учители, адвокати, журналисти, лекари, офицери, синдикалисти, селяни, работници и студенти. След известно време голяма част от тях са признати за невинни и освободени, като през това са подложени на тежък натиск и изтезания.

Чуват се стройни и твърди маршови стъпки, които постепенно се отдалечават.

ЖЕНСКИ ГЛАС. Седем години по-късно. Атина. 1974 г.

Когато завесите се вдигат, се чува камбанен звън и тътен от гръмотевица. Джелика стои гърбом към зрителите. В ръката си държи пистолет, проверява куршумите, поставя на дулото оглушител и чака. Чувайки приближаващи крачки, отива до вратата и се ослушва. На вратата се звъни. Джелика изчаква. Отново се звъни.

ЛИЛИКА (*Чува се гласът ѝ*). Отвори, аз съм...

ДЖЕЛИКА (*Бързо отваря и в стаята влиза Лилика*). Дойдохте ли?

ЛИЛИКА. Да. Той е долу...

ДЖЕЛИКА. Как е?

ЛИЛИКА. Не зная...

ДЖЕЛИКА. Нищо ли не заподозря?

ЛИЛИКА. Не мисля...

ДЖЕЛИКА. А колата?

ЛИЛИКА. Неговата е.

ДЖЕЛИКА. Можеше да е със служебната.

ЛИЛИКА. Аз настоях.

ДЖЕЛИКА. Добре. Разбра ли сега колко добре направи, като се научи да караш.

ЛИЛИКА. Разбрах. Нали няма да се случи нещо непредвидено?

ДЖЕЛИКА. Че защо да стане?

ЛИЛИКА. Просто тъй...

ДЖЕЛИКА. Напрегната си.

ЛИЛИКА. Навсякъде обикалят войници.

ДЖЕЛИКА. Всяка нощ обикалят.
ЛИЛИКА. Предприемат мерки.
ДЖЕЛИКА. Какви мерки?
ЛИЛИКА. Искат да предвардят нещо.
ДЖЕЛИКА. Какво, например?
ЛИЛИКА. Не зная.
ДЖЕЛИКА. Престани да говориш врели-некипели! Мислиш, че всичките им мерки са единствено и само заради нас?
ЛИЛИКА. Нищо вече не мога да мисля. И на срещата ни в ресторанта изпитах същата напрегнатост. Постъпваше така, като че ли всички знаеха всичко.
ДЖЕЛИКА. Всичко ли?
ЛИЛИКА. Ами това, че ще го доведем тук.
ДЖЕЛИКА. Престани с тези глупости. Кажи, пи ли?
ЛИЛИКА. Пи.
ДЖЕЛИКА. Колко?
ЛИЛИКА. Две чаши. Ако бях го оставила, щеше да изпие и повече...
ДЖЕЛИКА. Ами да беше го оставила.
ЛИЛИКА. Знаех, че ще кара.
ДЖЕЛИКА. Тъй де... Виж, това ми хареса. Без това, тук ще пие колкото пожелае. До пукване! А колко ще чака там долу?
ЛИЛИКА. Казах му пет минути. Като види отдръпнато пердето и прозорците да светят, ще дойде.
ДЖЕЛИКА. Е, какво пък, да идва!?
ЛИЛИКА. Почакай... Отначало съвсем проста ми се бе сторила тази работа...
ДЖЕЛИКА. Та?
ЛИЛИКА. Но на дело се оказва не толкова проста...
ДЖЕЛИКА (*Накарва я да замълчи*). Виждаш, че всичко върви добре.
ЛИЛИКА. Ще върви ли все така?
ДЖЕЛИКА. Ще върви. Нямах никакъв повод да се страхуваш.
ЛИЛИКА. Страх ли? Не мога да разбера, сестро, някакво странно чувство е това. Някаква вътрешна тревога ме терзае, че няма да мога да се контролирам.
ДЖЕЛИКА. Малката ми Антигона! Ти си талантилива актриса. Без малко щяха да те направят професионална.
ЛИЛИКА. Това е съвсем друга работа. Това да не ти е театрална сцена.
ДЖЕЛИКА. Не е ли? (*Усмивва се*.) Слушай! Може ли да има по-хубава сцена от тази? Знае се кой спектакъл ще поставим. Действащи лица – Джелика, Лилика, Спанос. Е, хайде вече да започнем...
ЛИЛИКА. Още малко, още малко да почакаме. (*Тътен от гръмотевица. Пауза*.) Дай да се откажем от тази работа, сестро...
ДЖЕЛИКА. Ти, какво, полудя ли?
ЛИЛИКА. Нещо лошо ще се случи.
ДЖЕЛИКА. Вече е късно.
ЛИЛИКА. Защо?
ДЖЕЛИКА. Защото сме на финала.
ЛИЛИКА. Притеснена съм и не мога да се възпротивя.
ДЖЕЛИКА. И преди постановката беше се изплашила. А после какво стана, а? Най-много аплодисменти получи ти. Не е ли така?
ЛИЛИКА. Ще слеза долу, ще му кажа, че си дошла. И той ще се махне.
ДЖЕЛИКА. Толкова просто и лесно, така ли? Да се махне, а? Седем години все за това съм мечтала. Всичко съм планирала до най-малка подробност. Да не родя отмъщението, което съм износвала като зародиш, така ли? Да му остане в полза? И да

си живее охолно на свобода, така ли? Тази сметка ще се търси. Всекиму своето! Лилика, ти си ми сестра. Мога ли да искам да ти навредя!?

ЛИЛИКА. Не би искала, но...

ДЖЕЛИКА. Тогава защо си напрегната? Стига да направиш без страх това, което ти казвам. А ако не искаш, сега бих слязла долу и бих смазала черепа му, и всичко би свършило.

ЛИЛИКА. Ще те арестуват.

ДЖЕЛИКА. Може и той да ме смаже. Но, ако го доведем сега тук, всичко ще стане така, както сме го планирали.

ЛИЛИКА. А ако се усъмни? Ако разбере, че нещо му се крои?

ДЖЕЛИКА (*Показва пистолета*). Със заглушител е. Но не мисля, че ще се наложи да го използвам. Нищо непредвидено няма да се случи, защото всичко е обмислено до най-малка подробност. Колко пъти сме репетирали! Стъпка по стъпка. Като един гросмайстор разчетохме всеки ход, който противникът можеше да предприеме. Намерихме решенията и мерките. Сега дръпни пердето, светни лампата и чакай. Ще притърчи тук. Ти си красива и привлекателна. Само една цел има той сега – час по-скоро да се качи тук и да легне с теб. (*Като вижда, че потръпва.*) Но никога няма да може те обладва, никога, защото всичко ще стане по плана ни. Хайде, откrehни пердето. Хайде де... (*Лилика държи пердето.*) Всичко трябва да бъде по план.

ЛИЛИКА. Добре.

ДЖЕЛИКА. Поразпитай го за детето, не забравяй.

ЛИЛИКА. Няма да забравя. А може би не трябва?

ДЖЕЛИКА. Това е най-големият ни коз. Готово ли е? Добре ли си?

ЛИЛИКА. Като че ли, да.

ДЖЕЛИКА. Хайде, дългът ни зове...

Джелика отива в спалнята. Чува се как превърта ключа. Лилика дърпа пердето и когато се протяга към електрическия ключ, за да светне лампата, Джелика отваря вратата на спалнята и се връща.

ДЖЕЛИКА (*Разтревожена*). По дяволите... За малко да забравя.

Джелика взема забравения на масата пистолет и побягва обратно в спалнята. Лилика светва лампата. Отвън се чуват приближаващи крачки и звънецът на вратата. Лилика отваря разтревожена. Държейки в ръцете си радиокасетофон за автомобил, се появява Спанос.

СПАНОС. Да кажа право, вече бях престанал да се надявам.

ЛИЛИКА. Защо?

СПАНОС. Помислих, че си заварила сестра си вкъщи. (*Забелязвайки, че младото момиче гледа към това в ръката му.*) Районът е пуст. Някой апаш може като нищо да го задигне.

ЛИЛИКА. Тоест?

СПАНОС. Тоест, да го открадне. Аз да си взема мерките, пък ако ще...

Лилика поема радиокасетофона от ръцете му, слага го на масата, след което взема шифера му и го закачва на закачалката.

СПАНОС. Няма ли терлици?

ЛИЛИКА. Влез с обувки.

СПАНОС. Така ще разнеса калта вътре.

ЛИЛИКА. Нищо, ще го преживеем.

СПАНОС (*Изтрива си краката*). Аз дори на работа предпочитам да ги свалям. Като остана с обувки, се усещам все едно на улицата.

ЛИЛИКА. Ако така се чувстваш удобно, няма проблеми.

СПАНОС. Краката ми изтръпнаха, докато те чаках. (*Смеейки се, сяда.*) А у вас е хубаво.

ЛИЛИКА. Да, не е лошо.

СПАНОС. Но е далечко.

ЛИЛИКА. Автобусната спирка е на 100 м. На всеки половин час тръгва автобус.

СПАНОС. Все едно, далече е.

ЛИЛИКА. Затова пък наемът е нисък.

СПАНОС. Няма ли да е по-добре да наемете близо до центъра.

ЛИЛИКА. Може, но в центъра няма евтини наеми.

СПАНОС. Пътните разходи няма ли да покрият разликата?

ЛИЛИКА. Много сме пресмятали, но така е по-икономично.

СПАНОС (*Усеща напрегнатостта в поведението на Лилика*). Теб нещо те безпокои?

ЛИЛИКА. Мен? Не, спокойна съм си.

СПАНОС. Да, да. Нещо те безпокои. Нали виждам!?

ЛИЛИКА. За първи път се получава такова нещо...

СПАНОС. Какво за първи път?

ЛИЛИКА. За първи път съм довела тук някого. Може да е от това.

СПАНОС. Може би.

ЛИЛИКА. А защо може би? Не вярваш ли?

СПАНОС. Не, защо пък... Вярвам ти. А кой живее на горния етаж?

ЛИЛИКА. На кой горен етаж?

СПАНОС. Тази къща няма ли горен етаж?

ЛИЛИКА. Възрастна двойка.

СПАНОС. У тях не свети.

ЛИЛИКА. Мисля, че ги няма вкъщи. Може да са отишли при децата си. Понякога остават да нощуват. (*Сирена на „Бърза помощ“.*) Да паля ли печката?

СПАНОС. Неее, няма нужда.

ЛИЛИКА. Времето застудя...

СПАНОС. Ако искаш, запали я. Студено ти е сякаш.

ЛИЛИКА. Нещо ме втресе.

СПАНОС. Вали дъжд, може затова...

ЛИЛИКА. Ако ми позволиш, ще отида в кухнята. По принцип всичко е готово...

Излиза. Спанос се разхожда из стаята и я оглежда. Опитва се да отвори вратата на спалнята. От кухнята се връща Лилика с поднос.

СПАНОС (*С подтекст*). Спалнята ти?

ЛИЛИКА. Стаята на сестра ми. Аз спя тука.

СПАНОС. И тази нощ ли?

ЛИЛИКА. Да.

СПАНОС. Сама?

ЛИЛИКА. Не ме карай да се изчервявам.

СПАНОС. А защо не там?

ЛИЛИКА. Сестра ми е особнячка. Сърди се, когато се вмъквам там. (*Натиска дръжката на вратата, като че иска да я отвори.*) Ето, пак е заключила.

СПАНОС (*Изважда от джоба си връзка с ключове*). Мога да я отворя.

ЛИЛИКА. Не, не.

СПАНОС. Защо?

ЛИЛИКА. А за какво?

СПАНОС. Просто да надникнем.

ЛИЛИКА. Не бива. Сестра ми ще се разсърди.

СПАНОС. А откъде ще разбере?

ЛИЛИКА. Нали и тук ни е добре?

СПАНОС. Толкова ли се страхуваш от нея?

ЛИЛИКА. Ами не... Не е страх... Просто я уважавам.

СПАНОС. Значи, уважение?

ЛИЛИКА. Тя толкова много прави, за да завърши образованието си.

СПАНОС. А ако неочаквано дойде?

ЛИЛИКА. Аз лично я настаних в автобуса. Ще се върне най-малко след три дни. Да ти наля вода?

СПАНОС. Пия без вода. Всичко си обмислила.

ЛИЛИКА (*Умело избягвайки целувката му*). Обмислила съм... Но няма да бързаме.

СПАНОС. Не бързам.

ЛИЛИКА. Цяла нощ е пред нас, нали?

СПАНОС. Да, пред нас е.

ЛИЛИКА. Е, в такъв случай... (*Вдигат на здравица.*)

СПАНОС. И вещите ви са много стилни. Особено мебелите.

ЛИЛИКА. Казвала съм ти, че сестра ми работи в голям мебелен салон. Да ти разкрия една малка тайна. Това са мебели с незначителни дефекти. Продават ги на персонала си.

СПАНОС. Но аз не забелязвам никакви дефекти!?

ЛИЛИКА. Продават ги, не ги дават безплатно.

СПАНОС. На изплащане?

ЛИЛИКА. Да.

СПАНОС. Добре.

ЛИЛИКА. Може би на пръв поглед изглежда добре, но когато работата дойде до изплащане, чувстваш се изигран. Повече от половината от годишния си доход сестра ми плати за тези мебели.

СПАНОС. Нямате телевизор.

ЛИЛИКА. Не сме си купили.

СПАНОС. Според мен трябва. Обичам телевизията. Сериали, филми..., човек се отвлича.

ЛИЛИКА. Точно заради отвличането не го купихме. Трябва да готвя уроците си.

СПАНОС. Разбрах. (*Отива към шкафа с книги.*) Колко много книги... А книгите не те ли отвличат?

ЛИЛИКА. Не, те развличат и дават възможност да си отдъхнеш.

СПАНОС (*Взема от полицата първата му попаднала книга*). „Белият кит“. Каква е тази книга?

ЛИЛИКА. Интересна е.

СПАНОС. Чела ли си я?

ЛИЛИКА. Защо питаш?

СПАНОС. Твърде дебела е. И с дребен шрифт. Просто се чудя откъде имаш толкова търпение да ги четеш!? Колко трябва да се тормозиш! Очите не ти ли болят?

ЛИЛИКА. Нее. С удоволствие съм я прочела, и то три пъти.

СПАНОС. Три пъти?

ЛИЛИКА. Сигурна съм, че ако я прочетеш, на теб също ще ти хареса.

СПАНОС. А за какво се разказва в нея?

ЛИЛИКА. За един капитан. Единствената му цел е да намери белия кит, който някога му е откъснал крака, и...

СПАНОС. И какво? (*Чува се изсвирване три пъти подред.*)

ЛИЛИКА. ...и да го убие.

СПАНОС. Само за това ли се разказва?

ЛИЛИКА. Да.

СПАНОС (*За да се покаже заинтересован*). Мдаа..., интересно...

ЛИЛИКА. Ти, какво, въобще ли не четеш книги?

СПАНОС. В интерес на истината, не чета. Книгите ми се виждат малко..., как да кажа, съчинени. Повечето са нагласени. А и не ми остава време. „Обломов“. Гончаров... Опа! Руснак ли е този писател?

ЛИЛИКА. Как разбра?

СПАНОС. Е, как пък не... Виж, че фамилиите завършват на “ов”, “ев”. Да не би да е забранен този писател?

ЛИЛИКА. Свободно се продава в книжарниците.

СПАНОС (*Прелиствайки книгата*). Гледай ти... И Ленин се е изказал за тази книга. (*Чете наум.*) Може и да е забранен писателят. По принцип аз съм с теб, но гледай да не си навлечеш беля на главата. Някой път ще ти донеса списъка на забранените книги. Напомни ми. Ох, ами този Ленин! Отне всичката земя на селяните, фабриките от собствениците и на кого ги даде? На държавата! Тоест, направи държавата стопанин, а всички останали станаха роби. От сутрин до вечер се бъхтят полугладни и спят колкото да не припаднат. Какъв ужас, нали? И нашите комуняги се опитаха да направят нещо подобно, но, слава Богу, стана този преврат, та...

ЛИЛИКА. Комуняги ли каза?

СПАНОС. Не ги ли знаеш? Ами тези, комунистите... Ние накратко ги наричаме комуняги. Ти не се ли интересуваш от политика?

ЛИЛИКА. Не. Без това уроците ми са тежки.

СПАНОС. Слава Богу, че съвременната младеж расте като теб. Не се интересува от нищо друго, освен уроците си.

ЛИЛИКА. А няма това е хубаво?

СПАНОС. Разбира се, че да! Трябваше да видиш какво беше преди преврата... Работниците и особено студентите бяха или комуняги, или поддържаха тях. Съзнателно или не, но работеха за тях. Страната беше на ръба на пропастта. Народът трябва от сутрин до вечер да се моли за нашите.

Шум от преминаващ автомобил. Спанос отива към прозореца и поглежда навън.

ЛИЛИКА. А сега всичко наред ли е?

СПАНОС. Не. Тези продажници продължават нелегалната си дейност. При първа възможност пак ще започнат подривните си дела, но забравят, че времената вече се промениха. Връщане назад няма. За седем години много се промениха мозъците. Единствената слабост на днешната младеж е недостатъчната образование. Учение, учение и пак учение! И в деня, в който схване Мегали идея* в пълния ѝ смисъл, почти всичко ще намери своето решение.

ЛИЛИКА. Мегали идея, а?

СПАНОС. Да, Мегали идея! (*От улицата долитат звуци на маршировка на войскова част.*) Младежта е буен огън. Ако правилно го стопанисваш, ще погрееш водата и ще се постоплиш. Но ако го оставиш на слободия – може да прерасне в голям пожар и да те изгори. Пред младежта трябва задължително да се постави конкретна цел. Ето, Константинополис, Смирна... Защо да не си възвърнем земите, които до вчера бяха наши? Ти май не ме слушаш?

---

* Мегали идея, или Великата идея – идеологически проект на гръцкия национализъм за възстановяване на Византия. (Б. пр.)

ЛИЛИКА. Не, слушам те с удоволствие. Струва ми се, че кипърският въпрос хубавичко се заплете?

СПАНОС. Ще го разплетем, няма как. Нашите си знаят работата. Стовариха в троянския кон офицерите и войниците. В най-близко време Кипър целичък ще си бъде наш. Да не би да сме пролели толкова кръв само и само да живеем по братски с тях? Не пиеш?

ЛИЛИКА. Защо, пия!? *(В действителност всеки път излива чашата в саксията с цветя.)*

СПАНОС *(Взема от шкафа друга книга и чете буквално)*. Барбара Картланд. А тази книга каква е?

ЛИЛИКА. Любовен роман.

СПАНОС. Порно?

ЛИЛИКА. Ами не! Чисто и просто любовен роман.

СПАНОС. Виж, това ми допадна.

ЛИЛИКА. И защо?

СПАНОС. Защото в живота на човек има две важни неща – парите и любовта.

ЛИЛИКА. Кое от тях би избрал?

СПАНОС. Аз, разбира се, бих избрал... теб!

ЛИЛИКА. Нима?

СПАНОС *(Приближавайки се)*. Разбира се! *(Тътен от гръмотевица.)*

ЛИЛИКА. Пак бързаш.

СПАНОС. Обожавам те. В сравнение с връстниците си много си зряла.

ЛИЛИКА. А ти проявяваш неочаквана за възрастта си нетърпеливост. Сякаш искаш по-скоро да свършиш и да избягаш.

СПАНОС. Ама не, откъде го взе това?

ЛИЛИКА. Всички мъже са били такива. Цялото им увлечение траяло докато постигнат целта си.

СПАНОС. Какви неща си знаела ти за мъжете? Но не бива да ме бъркаш с другите.

ЛИЛИКА. Надявам се, не си от тях. Яздил ли си някога кон?

СПАНОС. Кон?

ЛИЛИКА. Да.

СПАНОС. Случвало ми се е.

ЛИЛИКА. А кобила, която за първи път ще бъде обяздена? Те са нервни, ритат, боязливи са. Не бива да я посплашиш, а напротив, трябва да я укротиш, да я опитомиш.

СПАНОС. Гледай ти, какви неща знае...

ЛИЛИКА. Ако се държиш с нея грубо, ще те хвърли на земята.

СПАНОС *(Закачливо)*. А аз пък ще я обяздя насила.

ЛИЛИКА. Тогава кобилата ще ти покаже вратата на конюшнията.

СПАНОС. А ако не излезе?

ЛИЛИКА. Без това все някой ден ще излезеш. Но ще изгубиш шанса си да дойдеш втори път.

СПАНОС. Умно.

ЛИЛИКА. И още един въпрос. Какво правиш сутрин, когато се качваш в колата?

СПАНОС. Ами... Първо проверявам водата на двигателя, маслото на акумулатора. После паля колата. Най-малко една минута чакам, докато загрее двигателят. И после...

ЛИЛИКА. Включваш на скорост и натискаш педала, нали? Да почакаме загряването на двигателя, бива ли?

СПАНОС. Възбуждаш ме. Ах ти, малка дяволице! *(Докато се отдалечава от нея.)* Ах, дано, дано...

ЛИЛИКА. Какво дано?

СПАНОС. Дано да бъдем постоянно заедно с теб.

ЛИЛИКА. Ще бъдем. Докато ти го искаш, разбира се.

СПАНОС. Искам винаги!

ЛИЛИКА. От твоя страна това възможно ли е?

СПАНОС. Защо не?

ЛИЛИКА. Ти си женен.

СПАНОС. Това не е пречка.

ЛИЛИКА. Слушай! Помниш ли как се запознахме? *(Чука се с него.)* То стана съвсем случайно, в една закусвалня. Внушаваше доверие. Сякаш не ти пукаше за нищо.

СПАНОС. Гледай ти, каква ми е наблюдателна.

ЛИЛИКА. От пръв поглед ми хареса. „Точно такъв мъж търся!“, си казах. Но като забелязах халката на пръста ти...

СПАНОС. Омразна дрънкулка, с която не мога да свикна. Брак с жена, която няма да обикна никога.

ЛИЛИКА. Ако ние с теб бяхме женени, щях да те преследвам като полицаи. Нямах да те оставя дори за минута далеч от себе си.

СПАНОС. Не бих могъл да работя тогава.

ЛИЛИКА. Би. Но все пак на всеки час бих ти звънила. Можех и да ти омръзна, но въпреки това, бих направила всичко възможно да те ощастливя. Бих ти се прекланяла. *(Включва касетофона.)*

СПАНОС *(Като се приспособява към музиката)*. Ей! Колко велик съм бил, а не съм знаел!

ЛИЛИКА. Едно не разбирам. Как си могъл да се ожениш за жена, която не обичаш?

СПАНОС. Остави сега това...

ЛИЛИКА. Не бива да крием нищо един от друг.

СПАНОС. Но ти ме прие такъв, какъвто съм. *(Пауза.)* Имах един колега, служихме в един и същи полицейски участък. Все ми натякваше: «Ютия, пране, обяд... Трябва ти жена..., жени се, та жени се...» Била по-голяма от мен с десет години, но богатата, с три апартамента. Без това красотата никак не била от значение. Важно е било духовната красота и честта у жената. И още, можела да ми помогне да продължи образованието си. После...

ЛИЛИКА *(Намалява звука на музиката)*. Какво после?

СПАНОС. Преди да се опомня, се озовах в църквата. Ако бяха на сватбата ни онези, които говорят, че булчинската рокля отива на всяка жена, веднага биха се отрекли от думите си. Умирах, когато оставах принуден да изляза с нея подръка на улицата. Понякога ме хващаше за ръката. Срамувах се. Потъвах вдън земя. Веднъж един нов познат изтърси, че майка ми изглежда много млада. Премълчах, че ми е жена. Не можех да го кажа. Иначе си е целомъдрена. По-скоро, осъдена да си остане такава, защото нито един мъж не я поглежда.

ЛИЛИКА. А мен избра, защото съм красива?

СПАНОС. Не, не. Виж, че с теб можем да си говорим.

ЛИЛИКА. А после?

СПАНОС. После се роди той. Синът ми. *(Пауза.)* Но и това не можа да промени отношението ми към нея. А бях започнал вече да се възползвам от привилегиите на статута си. Спокойно влизах и излизах в публичните домове, нощните барове, казината, клубовете. Завързвах приятелства и контакти с компанйонки. Но пък и сина си обичах много. После се постегнах. Възползвах се от възможността да повиша образованието си. Накратко, бракът ми даде син и сегашното служебно положение.

ЛИЛИКА. Но не изпълняваш много семейните си задължения. Често се случва да излизаш и в нощни дежурства.

СПАНОС *(Смее се)*. Разбира се. Така и днес, за да се срещна с теб, казах, че съм по служба.

ЛИЛИКА. След всички тези откровения, повярвай, още повече те обикнах. Ти си, как да кажа, много сърдечен. Аз съм още студентка и се старая да следвам благодарение на материалната помощ на сестра си. Зная към какво се стремя, рационална съм. Действително много те харесах. Постепенно те обикнах. Без да очаквам нищо. От време на време искам да прекарам с теб. Но имам една-едничка молба към теб...

СПАНОС. Каква?

ЛИЛИКА. Винаги бъди с мен откровен.

СПАНОС. Та нали съм такъв?

ЛИЛИКА. Никога не се преструвай и не крий нищо от мен.

СПАНОС. Че какво съм крил?

ЛИЛИКА. Не казвам, че криеш.

СПАНОС. Тогава?

ЛИЛИКА. Без да ти объркам живота, искам да бъда с теб. Разбираш ли?

СПАНОС. Да.

ЛИЛИКА. И никой да не знае за тази наша връзка. Да не се хвалим пред други.

СПАНОС. Разбира се.

ЛИЛИКА. И моля още нещо. Не мисли лошо за мен.

СПАНОС. Не разбрах?

ЛИЛИКА. «На третата среща кани в дома си мъж, с когото се е запознала съвсем случайно преди една седмица... Курва си е тя и нищо друго...» Не си мисли такова нещо за мен.

СПАНОС. Защо да мисля? Та нали аз настоях да ме поканиш у вас.

ЛИЛИКА. Но пък аз ти дадох повод?

СПАНОС. Не разбрах?

ЛИЛИКА. Нали ти казах, че сестра ми заминава временно, и че съм сама. Ох, срам ме е!

СПАНОС. Не можехме да отидем в хотел. Можеше някой познат да ни види. Виж, няма никаква причина да се чувстваш виновна. За нищо.

ЛИЛИКА. За нищо ли?

СПАНОС. Абсолютно. Защото и аз не се чувствам.

ЛИЛИКА. Така ли?

СПАНОС. Разбира се! Не сме дошли на този свят, за да чувстваме вина. Пък и ако трябва да се чувства вина, това би трябвало да се отнася за всички хора. Кой от нас не се е покаявал? Не се ли самообвиняваме? Къде бях чел? (*Мисли, не може да си спомни.*) „Ако всеки прегрешил прекарваше останалата част от живота си с чувство за вина, то цялото човечество сега би трябвало да се превива в непоносими мъки“. Нали всеки, дори при най-непростимите си действия и постъпки, се старая да се покаже за чиста монета? С времето не се ли променят понятията, разбиранията...? Живеем в такъв объркан свят, че много неща, които до вчера се смятаха за лъжа, днес стават истина. Или обратно, вчерашната истина днес е лъжа. Така че за каква виновност да говорим?

ЛИЛИКА. Преди малко като че ли ме излъга.

СПАНОС. Как?

ЛИЛИКА. Каза, че не обичаш да четеш. А по всичко личи, че си доста начетен.

СПАНОС. Аз ли? (*Взема един вестник.*) Дори всекидневниците чета заради службата си. (*Разлиства вестника, като че ще го скъса.*) Какво да четеш тук? И защо? Толкова са тенденциозни тези писания. Не разбрах как стигна до извода, че чета много.

ЛИЛИКА. Защото говориш хубаво.

СПАНОС. Сигурно съм ти казал, че съм на 45.

ЛИЛИКА. Още като те видях, веднага разбрах, че си такъв мъж.

СПАНОС. Дори не съм подозирал това.

ЛИЛИКА (*Като че ли се е засегнала*). Искаш да кажеш, че не съм привлекателна?

СПАНОС (*Откровено*). Не съм казал такова нещо. Точно обратното. Много, много си красива. (*Развълнуван.*) Може да се каже, че си най-красивата жена, която съм виждал.

ЛИЛИКА (*Отдалечава се, като разбира, че иска да я прегърне*). Не пиеш.

СПАНОС. Много си привлекателна. (*Изпразва чашата.*) Много си красива!

ЛИЛИКА (*Отново пълни чашата*). Напий се, та да не ме видиш гола.

СПАНОС. И какъв е тогава смисълът?

ЛИЛИКА (*Като че се е притеснила*). Много съм стеснителна.

СПАНОС. Няма от какво да се стесняваш, всичко ти е на мястото си.

ЛИЛИКА (*На себе си*). Красива игра, нали?

СПАНОС. Каква игра?

ЛИЛИКА. Не ти ли харесвам?

СПАНОС. Игра. Какво искаше да кажеш?

ЛИЛИКА. Повтори, още веднъж повтори, че ти харесвам.

СПАНОС. Казвам го. Но ти каза игра?

ЛИЛИКА. Близостта ни е като една красива игра. Като сън. Хубаво ми е с теб. (*Хваща го за ръката и го кани*). Няма ли да танцуваш с мен? (*Танцуват. Спанос е непохватен, повече се старае да се приспособи към нея.*)

СПАНОС. Много си красива...

ЛИЛИКА. Наистина ли?

СПАНОС. Просто за чудо и приказ.

ЛИЛИКА. А какво най-много ти харесва у мен?

СПАНОС. Носът... Устните... Очите... Краката...

ЛИЛИКА. Кой знае на колко жени си казал същото?

СПАНОС (*Откровено*). Досега не съм бил с жена като теб.

ЛИЛИКА. Това не е отговор.

СПАНОС. Карай, забрави...

ЛИЛИКА (*Прави се, че ревнува*). Как можеш да забравиш жените, с които си бил?

СПАНОС. Второкласни танцьорки и петокласни певици... Забрави ги. Те са грешките на живота ми, както и жената.

ЛИЛИКА. Стига за жена ти... Изнервям се, защото те наскърбява. Нещастникът ми... Чувствам се сигурна при теб. Ти си много силен мъж.

СПАНОС. Кажи го още веднъж.

ЛИЛИКА. Мъж!

СПАНОС. По име.

ЛИЛИКА. Спанос!

СПАНОС. Още веднъж, още веднъж.

ЛИЛИКА. Спанос! Спанос! Спанос! Ще ми изпотрошиш костите. Пусни ме!

СПАНОС. Подлудяваш ме. Хайде, вече...

ЛИЛИКА (*Изпльзвайки се ловко*). Няма ли да свалиш сакото си?

СПАНОС. Сакото?

ЛИЛИКА. Почервенял си от топлина. (*Помага му да си свали сакото и като че случайно докосва пистолета под мишницата.*) А това?

СПАНОС. Пречи ли ти?

ЛИЛИКА. Студено желязо между нас. Каква нужда от него? (*Спанос сваля пистолета си.*) Зареден ли е?

СПАНОС. За какво да го мъкна незареден?

ЛИЛИКА. Много се страхувам от пистолет.

СПАНОС (*Насочва дулото към нея*). Много ли се страхуваш?

ЛИЛИКА. Махни го! (*Тътен от гръмотевица.*)

СПАНОС. Аз дойдох, за да те очистя тази нощ.

ЛИЛИКА. Недей! Моля те!

СПАНОС. Но не с пистолет, а с ласки в леглото! Ти се изплаши. Ей, съвземи се.
ЛИЛИКА. Нищо ми няма.
СПАНОС. Знаеш ли, че съм отличен стрелец? Да не се похваля, но улучвам всичко от удобно разстояние.
ЛИЛИКА. Не знаех.
СПАНОС. Имам цяла купчина грамоти. А колко медали...
ЛИЛИКА. По принцип така и би трябвало да бъде. Все пак преди 25 г. си го взел на ръка.
СПАНОС. Постави тази чаша ето там.
ЛИЛИКА. Ти, какво, полудя ли?
СПАНОС. Хайде, хайде... Наоколо е тихо, докато идвах, не видях дори една светлина. С един изстрел да разпарчетосам тази чаша, с лявата ръка...
ЛИЛИКА. Полудя ли ти?
СПАНОС. Хайде де... Само един изстрел. Няма да се чуе нищо.
ЛИЛИКА. Съвсем се побърка...
СПАНОС. Не ми отказвай.
ЛИЛИКА. Ще се окепазим. Недей да пиеш повече. Ти се напи сякаш.
СПАНОС. Не съм.
ЛИЛИКА. Пиян си.
СПАНОС. Така лесно не се напивам аз.
ЛИЛИКА (*Подава му чашата*). Е, хайде, пий тогава!

Спанос се прицелва в чашата, която му подават, но Лилика му сваля ръката.

СПАНОС. Дай я тук, ангелче мое, дай я, от твоите ръце всичко бих пил.
ЛИЛИКА (*Ужким тиейки*). А ти убивал ли си някого? Така, по служба.
СПАНОС. Може би.
ЛИЛИКА. Не си много сигурен. Какво значи може би?
СПАНОС. Представи си един лекар, който прави операция. Каква е задачата му? След операцията пациентът да оздравее, нали? Но въпреки всичките му усилия, болният умира. Според теб това убийство ли е?
ЛИЛИКА. А ако лекарят нарочно умъртвява пациента си?
СПАНОС. Нито един лекар не би го направил.
ЛИЛИКА. Нито един, казваш.
СПАНОС. Нито един. Никога досега един лекар не е умъртвил нарочно пациент, който е бил ранен с куршум или в автомобилна катастрофа. Стоп... Но ако болният се опита да убие лекаря, то тогава работата става друга.
ЛИЛИКА. Искаш да кажеш, че е естествено, ако на лекаря му се стори, че болният иска да го убие, и той реагира по-бързо от него.
СПАНОС. Не! Искам да кажа, че ако са налице не само догадки, но конкретни улики.
ЛИЛИКА. А ако същото безпокойство почувства пациентът?
СПАНОС. Не разбрах?
ЛИЛИКА. Ако на болния му се стори, че лекарят иска да го убие и се самоотбранява?
СПАНОС. Все пак минимални са шансовете му. Защото един лекар знае много по-добре от един гражданин да убива и да спасява.
ЛИЛИКА. В такъв случай, убиецът няма да има повод да се чувства виновен? Казваш, че това няма да е убийство? Така ли?
СПАНОС. Откъде ти идват в главата такива щуротии?
ЛИЛИКА. Просто разговаряме...
СПАНОС. Обърка ме. Омръзна ми от тези теми. За един мъж и една жена има далеч по-интересни неща за разговор или за правене. Смърт! Убийство! Политика! За какво

ни е притрябвало всичко това? (*Мисли.*) Но ако искаш да знаеш дали съм убивал човек, това си е друго. Да, случвало се е като пазител на реда да не мога да запазя живота на престъпника. Пък и нямам отношение към тези, които не спазват обществения ред, към бунтарите. Защото те сами са си избрали пътя и, разбира се, трябва да си получат заслуженото. Но хайде, сега да не спорим за това.

Хваща младото момиче, стават, започват да танцуват.

ЛИЛИКА. Пак бързаш.

СПАНОС. Нее.

ЛИЛИКА. Цяла нощ е пред нас?

СПАНОС. Да.

ЛИЛИКА. Гледай да не ме изпуснеш.

СПАНОС. Няма.

ЛИЛИКА. Ох, настъпваш ме!

СПАНОС. Заболя ли?

ЛИЛИКА. Малко.

СПАНОС (*Бавно слага Лилика във фотьюйла*). Не мога да танцувам. През целия си живот съм танцувал само няколко пъти. Първият път е на сватбата ми. В сватбената нощ. Традиция била първо да танцуват младоженците. Та и ние я спазихме. Слушай добре: ако булката успее да изпревари младоженеца и го настъпи, целият им живот преминава под нейното командване. Нали разбираш, тя успя да ме изпревари. Всъщност не ме настъпи, а смаза, дупна ме с токчето. Защо? За да ме командва цял живот, но сгреша. Ето ти и доказателство: сега уж съм на служба. А и отсега нататък всяка нощ уж ще дежуря, а всъщност ще идвам при теб.

ЛИЛИКА. А ако тя разбере, че не си дежурен?

СПАНОС. Няма да може.

ЛИЛИКА. Ще звънне на работата ти.

СПАНОС. Посред нощ?

ЛИЛИКА. А защо не? Например, ако ѝ прилошее?

СПАНОС. Изключено. Здрава е като бик. Нито ще се разболе, нито... Дори няма да умре.

ЛИЛИКА. А синът?

СПАНОС. Какво той?

ЛИЛИКА. Той всяка вечер ли си е вкъщи?

СПАНОС. Да. Той е вкъщи, дтъжен е да се прибере. Защо питаш?

ЛИЛИКА. Прилича ли на теб?

СПАНОС (*Вади от портфейла си снимка и ѝ я подава*). Решавай сама.

ЛИЛИКА (*Взема и поглежда снимката*). Красавец!

СПАНОС. Е, прилича ли на мен?

ЛИЛИКА. Твое копие... Сигурно не може да се отърве от момичета.

СПАНОС. Да. Той ми е единствен.

ЛИЛИКА. Женкар ли е?

СПАНОС. Не зная. На тази тема не си говорим. Може и да не е. Но може и да има контакти с една жена. Защо питаш?

ЛИЛИКА (*Като подава снимката*). Прилича на възпитан млад човек. Сигурно е приятно да бъдеш баща на такъв син.

СПАНОС. Да. Добре подбира приятелите си. И в училище преуспява. (*Опитва се да я целуне.*)

ЛИЛИКА. Да кажем, че тази вечер не се прибере вкъщи. Какво ще направи жена ти?

СПАНОС. Ти си много различна. Такава като теб...

ЛИЛИКА. Не ми отговори.

СПАНОС. Кое?

ЛИЛИКА. Не ме ли слушаш?

СПАНОС. Слушам те.

ЛИЛИКА. Тогава отговори!

СПАНОС. На какво?

ЛИЛИКА. Ако синът ти тази вечер не се прибере вкъщи, какво ще направи жена ти?

СПАНОС. Все същият въпрос.

ЛИЛИКА. Да допуснем, че не си дойде. Жена ти веднага ще ти звъни на службата, нали? И няма да те намери. По-нататък, какво? Ще разбере, че нямаш никакво дежурство и ще започне да се съмнява в теб. Не е ли така?

СПАНОС. Какво са ни притрябвали сега жената и синът? Когато можем двамата... Имаш прекалено развита фантазия. Да ти кажа ли нещо? Ти би станала добра полицайка...

ЛИЛИКА. Защо?

СПАНОС. Защото правиш връзка между всякакви невъзможни неща.

ЛИЛИКА (*Увеличава музиката*). Добре, да оставим тази тема. (*Когато разкопчава ризата му.*) Тялото ти е запазено като... (*Дръпва се на няколко крачки и го оглежда.*) Направо като скулптура. Позволи ми мъничко да те огледам ей така, от разстояние.

Спанос си прибира корема, за да изглежда във форма.

ЛИЛИКА. Лягай ето там. Би ли се обърнал с гръб?

СПАНОС. Защо с гръб?

ЛИЛИКА (*Като че се срамува*). Искам да се съблека спокойно.

СПАНОС. Няма защо да се стесняваш. Аз пък искам да погледам...

ЛИЛИКА. Тъй или иначе след малко... Не ме гледай, моля те! (*Спанос се обръща с гръб към нея. Момичето е разбрало вече, че той се е напил здраво. Взема пистолета, но по това как го държи се разбира, че не умеє да си служи с него.*) Не ме гледай, не... (*Докато бавно се придвижва към вратата на спалнята.*) Не гледай! (*Вратата на спалнята изведнъж се отваря и с пистолет в ръка влиза Джелика. Тя намалява звука на музиката. Спанос бавно се обръща.*)

ДЖЕЛИКА. Стани!

СПАНОС. К'во става тук?

ДЖЕЛИКА. Стани, казвам.

СПАНОС. Сестра ти?

ЛИЛИКА. Да.

СПАНОС. И к'во?

ДЖЕЛИКА. Нали знаеш какво е това? Със заглушител е. Знаеш, че и пистолет със заглушител върши добра работа. И то, безшумно. Разбираш, нали?

СПАНОС. Какво смята да прави тя?

ДЖЕЛИКА. След малко ще видиш. Не съм такъв снайперист като теб, но това няма да ми попречи да разпръсна мозъка ти! Запомни го добре и прави каквото ти казвам!

СПАНОС. Но аз не съм имал лоши намерения.

ДЖЕЛИКА. Не си имал, така ли?

СПАНОС. Не, разбира се. Ние тук само...

ДЖЕЛИКА. Ще разберем след малко. Едно необмислено движение и ще ти разпръсна черепа!

СПАНОС (*Опитва се да познає гласа ѝ*). Този глас... Гласът...

ДЖЕЛИКА. Обърни се с лице към стената! Обърни се, ти казвам! Стани! Върви! Върви, ти казвам. Върви към поставката за вестници. Сакън не прави нещо необмислено! Нито крачка повече, иначе стрелям. А сега я вземи! Повдигни я! Вдигни, ти казвам.

(Спанос повдига поставката и вижда оковите. Остава поставката.) Сложи ги на краката си! Сложи тези окови. Хайде, мърдай! Бързо! Не прави нещо необмислено. Ще ти размажа мозъка! По-живо! Не се шматкай. Сложи ги. Добре ги сложи. Хайде!

Спанос се спира за миг. Явно е, че се готви за ответен удар. Джелика стреля.

СПАНОС. Какво става?

ДЖЕЛИКА. Това е за да разбереш колко съм сериозна. Но ако още малко се шматкаш, убивам те! Кълна се, че те убивам! Хайде, слагай ги на краката! Вържи! (Спанос слага оковите на краката си.) Заклучи ги! Натисни и щракни ключалката! Натисни, натисни!

Лилика се приближава към него отзад. Точно когато протяга ръка към белезника, Спанос с мълниеносно движение я хваща за косата, издърпва я към себе си и притиска врата ѝ под мишницата си.

СПАНОС. Що за безобразие! К'во е това, бе? К'во си намислила ти? Маниачка ли си, какво? (Джелика е стъписана, не знае какво да прави, с пистолета в ръка така си и чака.) Сега ти ме чуй! Дори не си помисляй да стреляш. Ако станеш да правиш нещо необмислено, ще счупя красивия врат на сестра ти! Разбираш ли? Хвърли оръжието там! Да поговорим! (Като вижда, че Джелика не хвърля оръжието, натиска врата на сестра ѝ.) Мислиш, че се шегувам ли, глупачке? Не ме карай да я задушавам. Хвърли оръжието!

ДЖЕЛИКА. Хвърлям го! Стига!

СПАНОС. А сега кажи какво те мъчи. Защо ме докара в това положение?

ДЖЕЛИКА. Лилика ми е сестра.

СПАНОС. Зная. Дойдох тук, защото тя ме покани. Не знаех, че си вкъщи. И не съм имал лоши помисли. Просто пийнахме. Тя ми харесва, дори я обичам. Да, обичам я. Може да съм доста по-голям от нея, но какво от това? Не бива ли? Свали този белезник, свали го! Свали! Престъпление ли е да обичам сестра ти?

ДЖЕЛИКА (Постепенно се опомня). Но ти си женен.

СПАНОС. И какво от това? Аз не съм единственият женен мъж, който се свързва с едно младо момиче. Отключи белезника!

ДЖЕЛИКА. Не е ли нормално да защитаваш сестра си?

СПАНОС. Нормално е. Отключи белезника. Да поговорим спокойно. Без това мисля да се разведе с жена си. И дотогава можем да не се виждаме с нея. Разбираш ли? Сега веднага мога да се махна. Отключи белезника. Обличам се и си отивам. Какво става, езика ли си глътна? Отключи, ти казвам, отключи! Ядосваш ме. Отключи, иначе ще ѝ счупя врата.

ДЖЕЛИКА. Няма да стане. И така можем да поговорим.

СПАНОС. Като нищо мога да ѝ счупя врата. Работа за секунда. Виждаш, че съм силен.

ДЖЕЛИКА. Нали знаеш, че ако ѝ навредиш, няма да излезеш жив от тази къща? (Чува, че сестра ѝ стене.) Ще те заколя с кухненския нож. Не я стискай! Не!

СПАНОС (Леко отпуска). Ако не искаш тя да пострада, пусни ме. Трябва да го направя. Разбираш ли?

ДЖЕЛИКА. Разбирам.

СПАНОС. Да можех да разбера каква ти е целта. Тези окови? Като че ли всичко е замислено предварително. Пусни ме, да се разотидем с мир.

ДЖЕЛИКА. Добре, ще те пусна, но повече няма да се видиш с нея.

СПАНОС. Добре, няма.

ДЖЕЛИКА. До развода с жена си няма да я виждаш.

СПАНОС. Приемам.

ДЖЕЛИКА. Веднага ще се махнеш оттук.

СПАНОС. Ще се махна.

ДЖЕЛИКА. Обещай ми.

СПАНОС. Обещавам!

ДЖЕЛИКА. Мъжка дума?

СПАНОС. Кълна се, че ще се махна. Веднага ще си отида.

Джелика оставя пистолета върху ноцното шкафче, изважда от джоба си ключа за белезника. Спанос е повярвал.

ДЖЕЛИКА (Когато протяга). А ако изведнъж ме нападнеш?

СПАНОС. Кога?

ЛИЛИКА. Когато те освободя.

СПАНОС. Кълна се, че нищо няма да направя. Отивам си веднага. Повярвай ми.

ДЖЕЛИКА. Нямам основание да ти повярвам.

СПАНОС. Нямаме друг изход. Ти нали не искаш смъртта ѝ?

ДЖЕЛИКА. Разбира се, че не.

СПАНОС. В такъв случай, принудена си да ме пуснеш. И всичко ще приключи. Ако знаеш друг изход, казвай.

ДЖЕЛИКА. Не зная.

СПАНОС. По принцип, да защитаваш сестра си съвсем не е за осъждане. Приличаш на добра жена, но и аз не съм лош човек. Като видях мебелите, веднага разбрах, че си жена с вкус. Исках да се запозная с теб, но сестра ти ми каза, че не му е времето сега. Кажй, не сме ли говорили в закусвалнята? (Лилика потвърждава с очи.)

ДЖЕЛИКА. Казваш, че я обичаш, и в същото време, че можеш да я убиеш. Това не е ли противоречие? Каква е тази любов?

СПАНОС. Защо да е противоречие? В много странна ситуация се оказах. Първо трябва да се освободя.

ДЖЕЛИКА (Като че ли отново е повярвала). Прав си. Принудена съм да ти повярвам. Без това си женен. И ако ти започнеш да говориш наляво и надясно за този случай, аз ще намеря жена ти и ще ѝ разкажа за връзката ти със сестра ми.

Джелика се приближава и прави вид, че иска да предаде ключа на Лилика. Спанос все още я притиска, но вече не е толкова предпазлив. Джелика изведнъж освобождава Лилика от неговите ръце. Спанос е стъписан.

ДЖЕЛИКА. Гад мръсен! Долен тип! (Плюе в лицето му.) От този момент ти си арестуван, кучи сине! Не ме позна, нали?

СПАНОС. Не.

ДЖЕЛИКА. И добре, че не. Но вече няма начин да не ме познаеш. (Сваля перуката.)
Още ли не ме позна? (Сваля си очилата.) Погледни ме добре! А сега?

СПАНОС (Учудено). Джелика!

ВТОРО ДЕЙСТВИЕ

Спанос е окован. Ръцете му са завързани с верига, чиито два края са закопчани с белезници. Цялото му лице е одраскано. Джелика я няма. Чува се шум от прелитащ вертолет. Спанос се опомня.

СПАНОС. Къде е тя?

ЛИЛИКА. В стаята си.

СПАНОС. Какво прави там?

ЛИЛИКА. Не зная.

СПАНОС. Сигурно добре разбираш, че си съучастница в престъплението. Какво е намислила да ми прави?

ЛИЛИКА. Не зная.

СПАНОС. И теб те вълече.

ЛИЛИКА. Бях принудена да изгълнявам.

СПАНОС. Излъгвайки мен ли?

ЛИЛИКА. Направих това, което трябваше.

СПАНОС. А сега не можеш да ме погледнеш в очите.

ЛИЛИКА. Нее.

СПАНОС. Нали знаеш, че извършеното от теб е престъпление.

ЛИЛИКА. Зная.

СПАНОС. Защо тогава се съгласи?

ЛИЛИКА. Защото си виновен.

СПАНОС. За нищо не съм виновен.

ЛИЛИКА. Ще видим.

СПАНОС. Повярвай, нямам никаква вина.

ЛИЛИКА. Докажи го на нея, не на мен. *(Пауза.)*

СПАНОС. Тя наистина ли ти е сестра?

ЛИЛИКА. Ти какво, не вярваш ли?

СПАНОС. Ти от самото начало за всичко ме излъга.

ЛИЛИКА. Тя ми е сестра.

СПАНОС. Колко още ще чакаме?

ЛИЛИКА. Ако искаш, да я повикам.

СПАНОС. Не! Още не. А това че си студентка?

ЛИЛИКА. Студентка съм.

СПАНОС. Може и това да е лъжа. *(Лилика мълчи. Продължителна пауза.)* Послушай ме, приличаш на добро момиче, не си навличай беля на главата, бъди разумна и ме пусни.

ЛИЛИКА. Тоест?

СПАНОС. Отключи белезниците и ме пусни да си отида. Хайде!

ЛИЛИКА. Ключът е у нея.

СПАНОС. Ти си оправно момиче. Можеш без тя да разбере да вземеш ключа.

ЛИЛИКА. А защо?

СПАНОС. За да си отида.

ЛИЛИКА. Ако исках да те пусна, щях ли да те доведа тук?

СПАНОС. Забъркваш се в лоша работа. Опомни се, докато не е късно. Всеки момент можеш да спасиш положението. Не те ли е страх?

ЛИЛИКА. Вече от нищо не ме е страх. Най-трудната част от работата е свършена. Никой не знае, че си тук.

СПАНОС. Но колата ми е на улицата. Макар да ми е собствената, мнозина я познават. Само да мине патрулът и веднага ще разберат.

ЛИЛИКА. И като познаят колата, какво от това?

СПАНОС. Какво да прави колата ми в тези покрайнини на града? Ще ме почакаат и като видят, че не се появявам, може да претърсят всеки дом. Помисли си, че ме открият. Цялото ти бъдеще отива по дяволите. Хайде, помогни ми да си отида оттук.

ЛИЛИКА. Струва си риска. Защото и аз вече искам да си оправите сметката.

СПАНОС. Уфф! Без да го осъзнаеш, измъчваш за нищо невинен човек.

ЛИЛИКА. Ако се чувстваш невинен, защо тогава така се съмняваш?

СПАНОС. Сестра ти не е нормална. Втъпила си е, че трябва да ме накаже. Няма спасение.

ЛИЛИКА. Че защо? Ако си невинен, ще се спасиш.

СПАНОС. Невинен съм! *(Не забелязва как вратата на спалнята безшумно се отваря и влиза Джелика.)* Кълна се, че съм невинен!

ДЖЕЛИКА. Струва ми се, че най-после се опомни. Искам да си трезвен. Защото е важно какво ще отговориш. Донякъде от теб зависи всичко.

СПАНОС. Слушай, Джелика! Пусни ме. Кълна се, че веднага ще си тръгна и никога никога няма да разбере, какво се е случило тук.

ДЖЕЛИКА. И?

СПАНОС. Ще забравя всичко. Прегрешаваш.

ДЖЕЛИКА. Прегрешавам ли?

СПАНОС. Не в този смисъл. Струва ли си за неща, които са минали и отминали... Да забравим всичко. Не бива да наливаме масло в огъня. Отключи тези белезници и да се махна. Кълна се, че никога няма да си спомня случилото се. Да забравим всичко.

ДЖЕЛИКА. Толкова просто и леко?

СПАНОС. Разбира се, че да... Дай ми ключа, да отключа тези белезници.

ДЖЕЛИКА. Да отключим...

Джелика се приближава към Спанос и се прави, че възнамерява да отключи белезниците. Всъщност и Спанос не вярва в това. Внезапно тя замахва и плисва в лицето му съдържанието на чашата.

ДЖЕЛИКА. Ще се защитаващ, кучи сине!

СПАНОС. А как?

ДЖЕЛИКА. Ти не ми даде тази възможност, но сега, както виждаш, аз ти я давам. Лъжа ли е?

СПАНОС. Ти си си втълпила, че...

ДЖЕЛИКА. Нали и ти си беше втълпил мисълта, че съм виновна?

СПАНОС. Но в края на краищата те пуснаха... А аз имам ли такъв шанс?

ЛИЛИКА. Защищавай се. Обясни защо постъпи така.

ДЖЕЛИКА *(Доближава към устните му запалена цигара)*. Пуши! „Коя пък си ти, че да пушиш в мое присъствие!“ Така говореше, нали? „Ти пък коя си, че да пушиш в мое присъствие!“

ЛИЛИКА. Сестро!

ДЖЕЛИКА. Загаси лампата! Отговаряй ми точно и кратко! Как се казваш?

СПАНОС. Знаеш.

ДЖЕЛИКА. Да те предупредя още в началото. Ако не отговаряш, лошо ти се пише. Как се казваш?

СПАНОС. Спанос.

ДЖЕЛИКА. Възраст?

СПАНОС. Какво искаш сега...

ДЖЕЛИКА. Престани и отговори! Възраст?

СПАНОС. Четирийсет и пет.

ДЖЕЛИКА. Семейно положение?

СПАНОС. Женен.

ДЖЕЛИКА. Деца?

СПАНОС. Син. Един-единствен.

ДЖЕЛИКА. На колко години?

СПАНОС. На двацет и две.

ДЖЕЛИКА. С какво се занимава?

СПАНОС. Студент е.

ДЖЕЛИКА. Баща, майка?

СПАНОС. Починаха.

ДЖЕЛИКА. С какво се занимаваше баща ти?
СПАНОС. Стига.
ДЖЕЛИКА. С какво се занимаваше баща ти?
СПАНОС. Беше фурнаджия.
ДЖЕЛИКА. А майка ти?
СПАНОС. Домакиня.
ДЖЕЛИКА. Кой умря пръв?
СПАНОС. А това какво отношение има към тази работа?
ДЖЕЛИКА. Без излишни въпроси. Отговаряй!
СПАНОС. Ама че игра подхвана...
ДЖЕЛИКА. Като че ли не съзнаваш създалото се положение.
СПАНОС. Задаваш глупави въпроси. Кой бил умрял пръв.
ДЖЕЛИКА. И ти знаеше всичко за мен, но въпреки това, без да ти омръзне, без да ти дотегне, държейки ме гладна, жадна, безсънна, по цели дни... По цели нощи...
СПАНОС. Това беше служебно задължение.
ДЖЕЛИКА. Тази ситуация не е ли по-истинска? Нещо повече – палачът и жертвата са си сменили местата. Да започнем, ако желаеш?
СПАНОС. Какво да започнем?
ДЖЕЛИКА. Преди седем години вие, тоест един претъпкан до гуша микробус с ченгета, обкръжихте дома ни. Докато някои чакаха вън, вие, трима души, нахлухте вътре. Заблъскахте с крака и ръце вратата.
СПАНОС. Звънецът не работеше.
ДЖЕЛИКА. Отвори ви една възрастна жена и вие нахлухте с автомати и пистолети в ръце...
СПАНОС. Обикновени мерки за безопасност.
ДЖЕЛИКА. Мълчи! След малко е твоят ред да говориш.
СПАНОС. Не можем да проведем операцията с букети в ръце.
ДЖЕЛИКА. Безспорно.
СПАНОС. Тогава защо ме обвиняваш?
ДЖЕЛИКА. Още не те обвинявам. Просто се опитвам да опиша ситуацията. Нали бяхте с автомати?
СПАНОС. Да, защото законът го изисква.
ДЖЕЛИКА. Възрастната женица едва примря от страх.
СПАНОС. Само възрастните жени ли се страхуват? Страхът е свойствен за всеки. Не знаейки какво ни очаква вътре, ние също се страхувахме.
ДЖЕЛИКА. Квартирата бе съвсем малка. Стая с гостна. Дори прозорците ѝ бяха на високо. От тях можем да видим само краката под колената на минаващите. Живеехме под земята. Когато единият от вас преобръщаше всичко с главата надолу в кухнята, другият влизаше в тоалетната, а третият изтърбуши дюшеците. Единият примъкна от спалнята и заблъска едно малко момиченце. Страбчил го за косата с тези мръсни ръчища, ти го удари по лицето.
СПАНОС. Не, само я издърпах за ухото.
ЛИЛИКА. Удари го! И още как! Онова момиченце бях аз. (Мълчание.)
СПАНОС. Да, спомни си. Не бях спал няколко нощи поред и ти плачеше толкова раздирателно, че ничии нерви не биха издържали.
ДЖЕЛИКА. Ти си дотолкова жесток, че да пребиеш едно дете.
СПАНОС. Не бива да се гледа на всичко така едностранчиво. Сега си спомних по-добре. Когато доведоха малкото момиче, поисках да му погала косата, за да не се уплаши. Спомни си. Спомни си, де... А ти какво направи? Заплю ме в лицето.
ЛИЛИКА. Да, така беше. Влезе в кухнята, върна се и още един път ме удари.

СПАНОС. Бях влязъл в кухнята, за да измия плюнките, но нямаше вода. Всъщност бях избърсал лицето си с кърпа, но трябваше и да се измия. Като се върнах в гостната, ти бе дошла.

ДЖЕЛИКА. Когато наближих дома, бях разбрала, че има извънредна ситуация. Кварталът бе обкръжен от въоръжени цивилни. Съседите със страх надничаха през прозорците и ъглите. Влязох. Изведнъж скочи срещу мен и започна да ме биеш с ритници и плесници.

ЛИЛИКА. „Кажи! Кажи! Кажи!“, повтаряше ти. „Помогнете, пребиват дъщеря ми!“, крещеше мама.

ДЖЕЛИКА. Накарахте я да замълчи. Лоши времена бяха, никой не смееше да помогне на другия. Какво трябваше да кажа? Защо запушихте устата на мама? Защо плачеше сестра ми? Защо книгите хвърчаха във въздуха? Защо дрехите се въргаляха по пода? Дори кошчетата за боклук преобръщахте. Навсякъде обискирахте, защо? „Защо имаш толкова книги?“ „За какво ти служи готварската книга?“ „Защо имате телефонен справочник, когато нямате телефон?“ „Защо е окачена точно тук тази картина?“ Защо? Защо? Защо? Кажи! Кажи! Кажи! А какво трябваше да кажа?

СПАНОС. Адреса на приятелката си.

ДЖЕЛИКА. Бе заминала на село. Ако бяхте ме попитали по човешки, бих казала. Но така се нахвърлихте, че не исках тя да пострада.

СПАНОС. Заинати се докрай. Ако беше казала, нищо нямаше да ти стане.

ДЖЕЛИКА. Сложихте ми първо белезници, после ме повлякохте навън. И ме натикахте в една кола пред очите на надничащите през прозорците и дръпнатите щори съседи. И така ми подсказахте, че ще последват ужасни мигове, секунди, минути, часове, дни и седмици на адски мъки и изтезания. Секунди, които не изтичаха. Времето вече бе спряло. Тояги, които не преставаха да се налагат. Юмруци. Като един празен чувал бях. Като желе. „Колко пъти на ден спиш с онзи педераст?“ „Къде е сега той?“ „Искаш ли да те тъпчем, докато не кажеш?“ Говедо! Говедо! Като нищо можех да те затрия!

Джелика не се овладява и се нахвърля върху Спанос. Той внезапно скача напред и я хваща. Започва нещо като сбиване. Лилика удря с приклада на пистолета по главата му и отблъсква сестра си настрана. Спанос се е строполил на земята.

СПАНОС. Защо? Защо не го предаде? Ако беше говорила, всичко това нямаше да ти се случи. Защо? Нищо и никакъв човек беше той.

ДЖЕЛИКА. Не! Той беше невероятен младеж! Бе ме научил, че бедността не е съдба. (*Идеализира го.*) Обичах го. Невъзможно бе да не го обичам. Беше добродушен. Толкова вярваше, а и караше тези около него да повярват, че един ден всичко ще се промени. После го докарахте при мен размачкан и разфасован. Целият в кърви. После... Още няколко пъти го доведохте. Не можеше да говори. Заекваше. Пред очите ми се стопяваше, свършваше, загубваше човешкия си облик. И един ден казахте, че се е самоубил.

СПАНОС. Хвърли се през прозореца...

ДЖЕЛИКА. Глупости! Такъв човек не може да се самоубие!

СПАНОС. Самоуби се! Изскубна се от ръцете ни и скочи.

ДЖЕЛИКА. С общарска игла ли да ти зашия клепачите? Или да ти откъсна езика? Или да ти отрежа члена? Като дете баба ми разказваше приказки, в които доброто винаги побеждаваше злото. (*Мълчание.*) После започнахте да ми подхвърляте разни листове. Не се подписвах, защото никого не бях убила, не съм имала връзка с никакви нелегални организации. Не бях правила нищо противозаконно. Разсъбличахте ме.

СПАНОС. Поред ли?

ДЖЕЛИКА. Съвсем гола.

СПАНОС. Наври си ръката и провери.

ДЖЕЛИКА. Повърнах върху теб.

СПАНОС. Провери с палката.

ДЖЕЛИКА. Като че ли тялото ми се разкъсваше. Като че носех тонове тежест върху пъпа си. Навираха в пъпа ми най-острото шило на света.

СПАНОС. Никой нищо не ти е навирал. Очите ти бяха вързани и така ти се струваше.

ДЖЕЛИКА. Като че издъхвах, после преставахте.

СПАНОС. Над главата ти стоеше лекар.

ДЖЕЛИКА. После се започваше отначало. Чувствах, че зъбите ми пращат и се трошат. Подавахте електричество с един уред във всяка част на тялото ми. Един ден доведохте мама. Нещо ѝ беше станало на женицата. Застаряла ли беше? Нещо ѝ имаше. Смалила ли се бе? Да, смалила се бе като кълбо прежда. Да пукнете дано! Оставете я! Оставете! (*Мълчание.*) Колко бе часът? Какъв ден бе? Това ли бе смъртта? Пикаех. Говорехте, че си запушвате носа от миризмата на пикоч и обгоряло месо. Повръщах и вие ме карахте да чистя пода. Включвах се в някакви нелегални организации. Пиших по стените „Долу хунтата!“, поставях бомби под трибуната на Патакос. Планирах множество покушения. Издавах вестника на Патриотичния фронт. Изпращах го по забравени адреси.

ЛИЛИКА. Стига, сестро! Не се измъчвай повече.

ДЖЕЛИКА. После един ден ме изправиха пред един мъж. Изкрещях му, че всичко, което съм казала и подписала, е лъжа. Започна всичко отначало. Вече нямаше как да се спася от ръцете ви. Години ли бяха минали, бях забравила дори да мисля. После един ден лентата, с която връзваха очите ми, се сурна. И видях теб, Спанос, теб! Срегнахме се очи в очи. Отново ми превързахте очите.

СПАНОС. А какво ни оставаше да направим?

ДЖЕЛИКА. Но аз не забравих, не можех да забравя очите ти. Очите ти, очите ти не можех да забравя. Хвърлихте ме в една килия. Оставихте ме на мира. Един ден дойдоха онези в белите манти, направиха ми някакви инжекции. Плачех, но без сълзи. Очите ми бяха изсъхнали. „Не се страхувай – ми казаха, – вече нищо лошо няма да се случи“. Нищо лошо няма да се случи. Нищо лошо няма да се случи. (*Мълчание.*) Признали са ме за невинна. После лежах по разни болници. Навсякъде търсех тези твои очи. Косата ми опадаше. Нощем виждах насън твоите очи. Не можех да се съблека и да се изкъпя, на изгорял килим заприлича тялото ми. Но навсякъде срещах твоите очи. Цикълът ми спря. Не можех нито да седна, нито да вървя. Но навсякъде виждах твоите очи. Веднъж да се измъкна оттук! Щях да те намеря. Излязох на големия двор. Върнах се къщи. Нищо не костваше вече да те намеря и убия. Аз избрах трудния път, Спанос. Ето, вече си в ръцете ми, макар и след седем години. А, Спанос!

СПАНОС. Всичко виждаш от своя ъгъл....

ЛИЛИКА. Разкажи тогава за другия ъгъл.

СПАНОС. Не вярвам дори, че съвестно ще ме изслушаш. Защото сестра ти е решила, и то още преди седем години. Как да я променя за една нощ? Не вярвам. Първо, трябва да проследим цялата тази работа отначало. В какво положение бе страната преди 1967-а? Навсякъде стачки, стачки, стачки... Стачка в автобусите. Във фабриките. В училищата. Няма сигурност за имуществото. Няма сигурност за живота. Не е ли така? Студентите бяха оставили скамейките и се биеха по улиците помежду си или с полицията. Това не можеше да продължи така. И се случи това, което се очакваше. Нашите завзеха управлението. И веднага се прекратиха всякакви стачки, кавгите по улицата свършиха. Студентите се завърнаха в университетите, а работниците във фабриките си. Животът тръгна по нормалното си русло.

ДЖЕЛИКА. Стига!

СПАНОС. Не ти ли казах аз?

ЛИЛИКА. Разреши му да продължи, сестро.

ДЖЕЛИКА. По-кратко.

СПАНОС. Накратко... Веднага след преврата ни съобщиха, че под името Патриотичен фронт е създадена организация за съпротива. В списъците фигурираше и твоето име, както и на приятеля ти. Бяхте на длъжност в ЕДА, отгоре на това членувахте в Младежката организация «Ламбракис». Бяхме натоварени със задачата да ви арестуваме. Това е всичко.

ДЖЕЛИКА. Престъпление ли беше да си в отношения с ЕДА и Младежкия съюз? Това бяха легална партия и съюз.

СПАНОС. Не можеш да ми търсиш сметка за това. Ние получихме заповед и бяхме длъжни да я изпълним.

ДЖЕЛИКА. Чакаш да те оправдая?

СПАНОС. Ясно е, че няма да ме оправдаеш. Просто се постави на мое място.

ДЖЕЛИКА. Тоест, не приемаш ли, че носиш отговорност за делата си?

СПАНОС. Искам да кажа, че и ние имаме чувства, убеждения. Но вършихме това, което се иска от нас. Нито по-малко, нито повече.

ДЖЕЛИКА. Един ден те отвлечат със сина. Неприятни неща ви се случват. После се доказва вашата невинност. Освобождават ви, но с цената на какво? Дали е достатъчно да ти кажат: „Аз съм само изпълнител!“

СПАНОС. Не казвам, че ти си абсолютно неправа.

ДЖЕЛИКА. Престани! Играта започва. Голямата игра. Знаеш ли кой ме чака сега да му се обадя?

СПАНОС. Кой?

ДЖЕЛИКА. Приятел, който дежури над един младеж със завързани ръце и крака.

СПАНОС. Какъв е този младеж?

ДЖЕЛИКА. Смисълът на живота ти. Твоето съкровище. Значи?

СПАНОС. Синът ми? Той не е виновен за нищо!

ДЖЕЛИКА. Значи вече си признаваш вината?

СПАНОС. Но не е той! Не е той, нали?

ДЖЕЛИКА. Не ми отговори още.

СПАНОС. Прави с мен каквото искаш, но не е той, нали?

ДЖЕЛИКА. Измет!

СПАНОС. Ти и такива като тебе... (*Опитва се да се освободи.*) Проклети да сте! Трижди да сте проклети!

ДЖЕЛИКА. Довърши си мисълта!

СПАНОС. Аз защитавах интересите на страната си! (*Омеква.*) Вие бяхте манипулирани.

ДЖЕЛИКА. Глупости! Накрая ни пуснахте, защото бяхме невинни.

СПАНОС. Не можеш да бъдеш толкова зла! Не можеш да отвлечеш сина ми.

ДЖЕЛИКА. Да предположим, че наистина бях престъпница за вас. Да речем, че участвах в съпротивата.

СПАНОС. Синът ми...

ДЖЕЛИКА. Ти не ме слушаш.

СПАНОС. Слушам те, слушам те.

ДЖЕЛИКА. Да предположим, че наистина съм била член на Патриотичния фронт. Разбираш ли?

СПАНОС. Разбирам.

ДЖЕЛИКА. Какви са ти задълженията?

СПАНОС. Тоест?

ДЖЕЛИКА. За какво ти плаща държавата? Кажй! Не знаеш дори задълженията си?

СПАНОС. Зная.

ДЖЕЛИКА. Тогава кажи!

СПАНОС. Задължението ми е да опазя обществения ред.

ЛИЛИКА. Но как? Как ще го опазиш? Като подлагаш на мъчения и изтезания хората, които предават в ръцете ти? Ако редът се пазеше с насилие, човечеството щеше да се озвери. И като пример, нацизмът не би се разпаднал.

СПАНОС. Но аз съм длъжен да съблюдавам закона.

ЛИЛИКА. Нима в законите има условие, че хората трябва да се измъчват и изтезават?

СПАНОС. Не разбрах.

ДЖЕЛИКА. Прекрасно разбираш, но просто не те отгърва.

СПАНОС. Синът ми...

ДЖЕЛИКА. Има ли такова условие в закона?

СПАНОС. Няма, но от време оно се прави така.

ЛИЛИКА. Това че се прави от време оно, оправдава ли те? Твоето задължение е да предадеш обвиняемите живи и здрави в ръцете на правосъдието. Това повеляват законите. А ти какво направи?

ДЖЕЛИКА. Та ти престъпваш дори своите закони.

СПАНОС. Синът ми е невинен. Той само с уроците си се занимава. В нищо не е замесен.

ДЖЕЛИКА. Този, който не се замесва в нищо, е отговорен и за безредието.

СПАНОС. Откъде го отвлякохте?

ДЖЕЛИКА. Не ми отговори!

СПАНОС. Та той е толкова млад...

ДЖЕЛИКА. Нима? И аз бях млада. Имах право да живея, да обичам и да бъда обичана. Като всеки човек. Но няма вече как. Дори ми отне девствеността. (*Отива в кухнята.*)

СПАНОС. Къде го отведохте? Майка му го чака вероятно вкъщи. Че в какво е виновен той? Кажи, ще го пуснете, нали? Хайде, кажи, за Бога? Кажи. (*Джелика се връща с дълъг, заплетен специално, кабел.*) Какво е това?

ДЖЕЛИКА. Не виждаш ли? И това за какво служи кабелът ли трябва да ти разкажа? Та ти си майстор в тези работи?

СПАНОС. Пуснете сина ми! Той не е виновен!

ДЖЕЛИКА. Моят годеник също не беше виновен. Както и мама.

СПАНОС. С палец дори не сме докоснали майка ти. Ти лъжеш.

ДЖЕЛИКА. Тя пострада повече от всички. Какво повече? Накара я да ме види в това състояние.

СПАНОС. Тя искаше да те види, умоляваше.

ДЖЕЛИКА. Не можех да вървя. Бях само кожа и кости.

СПАНОС. Умоляваше ме да те види поне за пет минути.

ДЖЕЛИКА. Когато тя плачеше, ти се смееше. Показа ме на нея, за да види в какво състояние сте ме докарали и за да ѝ докажете какво още можете. Не се постави на нейно място.

СПАНОС. Не е вярно. Аз също имам съвест.

ДЖЕЛИКА (*Негодубащо*). О, Исусе Христе! Исусе Христе! Той ми говори за съвест! Погледни, погледни, добре погледни! Погледни в тази ръка. Като че изпитваща удоволствие от това да изтезава, да кара да крещи, да полее с вряла вода... Ако направя същото на сина ти, това безсъвестност ли ще бъде?

СПАНОС. Не! Вие няма да го направите!

ДЖЕЛИКА. Защо? Само така мога да си отмъстя.

СПАНОС. Мъст! Мъст! Мъст!

ДЖЕЛИКА. Да, мъст! После мама внезапно умря. Не можа да преживее това, което направиха на дъщеря ѝ. Сърцето ѝ не издържа. Ти я уби! Ти!

СПАНОС. Синът ми е невинен!

ДЖЕЛИКА. Невинен ли?

СПАНОС. Кълна ти се, че е невинен! Той дори не те познава.

ДЖЕЛИКА. И аз не те познавах.

СПАНОС. Той дори на мравката път прави.

ДЖЕЛИКА. И аз бях такава.

СПАНОС. Единствената му вина е, че е мой син.

ДЖЕЛИКА. Нима това не е достатъчно?

СПАНОС. Та нали той не избра баща си?

ДЖЕЛИКА. Искаш да кажеш, че ако синът ти можеше да избира баща си, не би избрал такъв негодник като теб? Така ли? Младежът е твой син. Остави сега тези... Не се отклонявай от темата. Или искаш да кажеш, че той не ти е син?

СПАНОС. Чуй ме, моля те!

ДЖЕЛИКА. Геройското държане води до достойна смърт. Защото има и позорна смърт. До момента, в който научи, че синът ти е заложник, се държа нагло. А сега...

СПАНОС. Нали и теб майка те е раждала? Не можеш да си толкова безмилостна. С право ми се сърдиш. Но моля те да не смяташ за позорно това един баща да моли за спасението на сина си. Прави с мене каквото искаш, но него пусни.

ДЖЕЛИКА. Не! Няма освобождаване преди да те оправдая. Още не съм те разпитала.

СПАНОС. Какъв разпит?

ДЖЕЛИКА. Това е първи разпит. Разпит, който ще се проведе с твоите методи. Разбираш ли?

СПАНОС. Не може да бъде!

ДЖЕЛИКА. Може! След малко ще разбереш по-добре.

СПАНОС. Той не е виновен.

ДЖЕЛИКА. Сам каза, че в нищо не се е забъркал. Не стига ли?

СПАНОС. Има хиляди, милиони хора..., които седят и чакат. Би трябвало и тях да изтезаваш.

ДЖЕЛИКА. Защо не те спря?

СПАНОС. Единственото, което знае за мен, е, че работя в сигурността. Остави го. Няма да издържи. Ще ти остане в ръцете.

ДЖЕЛИКА. А ти да го беше възпитал по спартански, за да може да издържи на силни болки. *(От улицата се чува звук на маршировка. Джелика се разхожда, пуска касетофона.)* Аз съдя тук не една професия, а теб. Помниш ли Панайотис? Очите му бяха сини. С брада. Колко пъти чух да те моли: „Недей, Спанос!“ Защо не си станал човек като него? Защо не се обяви против мъченията? Какво предимство имаше ти пред него?

СПАНОС. Не можеш да се реша на такова нещо.

Телефонът дълго и продължително звъни, след което спира.

ДЖЕЛИКА. Защо и ти не можа да станеш като Панайотис?

СПАНОС. Панайотис го уволниха от работа. Дълго лежа в психиатрията. Остана без работа.

ДЖЕЛИКА. Защото постъпваше честно.

СПАНОС. Баща ми бе беден хлебар. Цял живот се е борил с огъня в пещта. Отвори капака на фурната, метни тестото вътре, бързо го затвори. От челото, тялото, ръцете се стича пот. Избърши потта с пешкир. Огънят да не гасне. Не забравяй да туриш дърва. Ако веднага не изкараш онова, което е вътре, ще изгори, ще се овъгли.

ДЖЕЛИКА. Работата му е била такава.

СПАНОС. Бях на десет години, когато баща ми ме взе при себе си. Когато другарчетата ми тичаха по улиците подир топката, аз се стараех да помагам на татко пред този огън. Получавах седмични. Но седмичните е плащал не патронът, а баща ми. Важното било да науча занаята. И седмичната зарплата баща ми прибираще обратно. Ваканциите ми минаваха все така.

ДЖЕЛИКА. Но те е учил на занаят.

СПАНОС. И зимата, в свободното от училище време, пак бях във фурната. С учебниците, с тетрадките. Цели десет години. Когато завърших лица, татко почина. Останахме двамата с мама. Слава Богу, че имахме дом, където можехме да се подслоним. Висше образование ли? Веднага трябваше да печеля пари. Първо трябваше да изкарам пари. Без да губя време. Патронът ме повика и ми предложи да заема мястото на татко.

ДЖЕЛИКА. Ето, виждаш ли?

СПАНОС. И аз като татко цял живот щях да се потя около огъня и после щях да пукна. Нямах друг избор. Но като казвам, че нямах избор, не съм държал сметка за случайностите в живота. Имаше един комисар. Отделях за него винаги най-препечените хлябове. Постепенно завързахме диалог. Той беше разбрал, че не обичам работата си. Започна да се интересува от мен и ме взе при себе си в полицията.

ДЖЕЛИКА. Ти бе син на бедно семейство, но насочи оръжието срещу тези като теб.

СПАНОС. Не можех да се върна във фурната. Не мисля, че ме разбираш. Но каквото искаш да правиш, прави го на мен.

ДЖЕЛИКА. Искаш да кажеш, че да измъчваш арестантите е било по-леко, отколкото да печеш хляб във фурната?

СПАНОС. Пусни сина ми! Той обича дори животните. Храни кученце вкъщи. Обича много и хората. Чист е, като всяко дете. Всъщност си е дете. Дете. Ти не гледай, че е такъв едър.

ДЖЕЛИКА. Защо, защо родителските чувства, милостта, които изпитвате към своите деца, не проявявате и за децата на другите? Защо?

Отвън се дочува звук на приближаващ се автомобил. Той спира.

ЛИЛИКА. Какво става, сестро?

ДЖЕЛИКА. Почакай! *(Изгася лампата и поглежда покрай пердето.)* Патрулираща кола.

ЛИЛИКА. А сега? Оглеждат колата. Страх ме е, сестро.

СПАНОС. Помоощ! Пооооооощ!

ДЖЕЛИКА. Млъкни, бе човек!

СПАНОС. Помогнетеееее! Помоощ!

ЛИЛИКА. Качиха се в колата.

СПАНОС. Пооооооощ! *(Звук от тръгващ автомобил.)*

ЛИЛИКА. Отиват си.

СПАНОС *(Безразлично)*. Пак си отиват.

ЛИЛИКА. Нали няма да дойдат повече?

ДЖЕЛИКА. Подлец!

СПАНОС. Нали ще пуснеш сина ми? Да не се връщаме повече в миналото.

ДЖЕЛИКА. Старая се миналото да не се върне никога повече.

СПАНОС. Зная вече какво ще направиш.

ДЖЕЛИКА. Защо дойде ти тук тази нощ? С надеждата да преспеш със сестра ми, нали?

СПАНОС. Остави на мира сина ми, не го пидай. *(Цял се гърчи, удря с юмруци по пода.)* Правете каквото щете, но на мен!

ДЖЕЛИКА. Никой няма да те чуе. Дръж се малко достойно. Аз не се държах така.

СПАНОС. Студено ми е.

ДЖЕЛИКА. След малко ще се стоплиш. И никога повече няма да ти е студено. Няма да се потиш. Няма да се смееш, да огладнееш, да ожаднееш...

СПАНОС (*Към Лилика*). Направи нещо! Тя ще те послуша. Кажу, че не искаш. Нали казваше, че ти харесвам?

ДЖЕЛИКА. С молби нищо няма да промениш. Накарах да арестуват сина ти. Точно с номера, който сестра ми ти изигра. Заключих го в една стая, за да почувстваш мъките на майка ми. Ще си отмъстя едва след като ти и синът ти почувствате същите мъки. Кабелът беше точно същият, нали?

СПАНОС. Не съм виновен! Кълна се, че не съм аз. Ламброс го направи. Токът причинява болка. Кажу й, възпрепятствай я. Синът ми ще се измъчи. Ще умре. Попречи й.

ЛИЛИКА. А защо го правехте?

СПАНОС. Каквото е било, било! Само ти можеш да я спреш. Моля те!

ЛИЛИКА. Сега нищо няма да я спре.

СПАНОС. Ние го правехме не за да убиваме, а просто за да изплашим. Да се откажат. Да се развържат езиците им. Да, да, направихме го за да направят признания.

ЛИЛИКА. Но не беше законно това, което правехте. В името на каквото и да сте го правили, не беше законно. Това че изтезавахте повече от 30 хиляди души по никакъв начин не може да се оправдае.

ДЖЕЛИКА. Винаги казваше, че са били по-ефективни: една кофа вода и електричество. Чакаат да се обадя.

СПАНОС. Краката ти ще целуна. Не звъни. Баща съм аз, разбираш ли, баща.

ДЖЕЛИКА. Всичко ще свърши от раз. (*Взема слушалката.*)

СПАНОС. Няма да понеса такава мъка!

ДЖЕЛИКА. И мама не я понесе.

СПАНОС. И ти някога ще станеш майка. Утре като станеш майка, ще разбереш какво съм искал да кажа.

ДЖЕЛИКА. Млъкни вече! Млък! Ще ти дам да чуеш гласа на сина си.

СПАНОС. Никой не може да ти попречи. Имам една-единствена молба към теб. Последното желание се изпълнява. Искам само едно нещо от теб. Само едно нещо.

ДЖЕЛИКА. Казвай.

СПАНОС. Сега ми се струва, че разбирам майка ти.

ДЖЕЛИКА. По-кратко!

СПАНОС. Нали проповядвахте всеобщото благо? Нали за равенство, за мир се борехте?

ДЖЕЛИКА. И какво? (*Започва да набира номера.*)

СПАНОС. Спри! Моля те, спри! Недей! Изпълни последното ми желание!

ДЖЕЛИКА. Но ти не го казваш, бе човек! Кажу! (*Спира да звъни.*)

СПАНОС. Няма да понеса смъртта на сина си. Първо убийте мен... Първо мен... (*Мълчание. Джелика гледа Спанос, след което отново вдига слушалката.*)

ЛИЛИКА (*Креци*). Стига! Да свърши вече тази проклетата игра!

ДЖЕЛИКА. Какво говориш ти?

ЛИЛИКА. Не са отвлекли сина ти! Разбираш ли? Той е на свобода!

СПАНОС. О, Господи! Значи, на свобода! Наистина ли?

ДЖЕЛИКА. Провали играта! (*Разтърсва сестра си.*) Провали всичко!

ЛИЛИКА (*Отблъсква сестра си*). Ти по какво се отличаваш от него? Ако той е белият кит, то ти си побърканият ловец с харпуна. Мислиш, че всичкото зло идва от него.

ДЖЕЛИКА. Този човек невинен ли е сега?!

ЛИЛИКА. Виновен е, но не за всичко. Той е само едно малко винтче от огромната машина.

ДЖЕЛИКА. И нека си живурка, така ли?

ЛИЛИКА. А ако го премахнеш, какво ще промениш? На мястото му тутакси ще сложат друг.

ДЖЕЛИКА. Да го освободя ли?

СПАНОС. Ще си отида! И всичко ще забравя! Кълна се в сина си, че ще забравя всичко!

ЛИЛИКА. Наближава комендантският час.

ДЖЕЛИКА. Да го пусна да си иде, така ли?

ЛИЛИКА. Това, което е направил, да не му остане кяр. Но и твоето не е решение.

ДЖЕЛИКА. А как да стане? Къде е решението?

ЛИЛИКА. В много страни ги съдиха и осъдиха.

ДЖЕЛИКА. Има ли на света орган, който да ги съди? Има ли, кажи?

ЛИЛИКА. ...

ДЖЕЛИКА (*Грабва пистолета*). Обърни се с гръб! Обърни се бързо, ти казвам. Обърни се! Обърни се!

Спанос се обръща с гръб към Джелика, коленичи. Тя се приближава към него, изправя пистолета и го опира в тила му.

ЛИЛИКА. Сестро!

Замръзват като неподвижни.

1980, Анкара

К Р А Й